

YÖNETMELİK TASLAKLARI İLE ÇALIŞMA YAŞAMINDA YAŞANAN DEPREMİN ARTÇI SARSINTILARI DEVAM EDİYOR

Dr. Sedat ABBASOĞLU
İşyeri Hekimi/MSG Yayın Kurulu Üyesi

Çalışma yaşamını alt üst eden, işçilerin yıllar boyunca süren mücadeleleri sonucu elde ettikleri kazanımları yok eden, 4857 sayılı İş Yasası'nın çıkmasının üzerinden henüz birkaç ay geçmiş olmasına karşın etkileri görülmeye başlandı. İş yasasına bağlı olarak hazırlanan yönetmelik taslakları ile en temel insanlık hakkı olan "Sağlıklı ve Güvenli Çalışma Hakkı" yok sayılıyor.

4857 sayılı İş Yasası'nın 81. maddesine bağlı olarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca hazırlanan "İşyeri Sağlık Birimleri ve İşyeri Hekimlerinin Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" ile işyerlerinde işçi sağlığı hizmetleri ortadan kaldırılmakta, işverenlerin insafına terk edilmektedir. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) yıllardır yayın organlarında işçi sağlığı hizmetlerinin kendilerine bir yük getirdiğini, maliyetleri artırıcı bir unsur olduğunu açıkça ifade etmekte ve işçi sağlığı hizmetlerinden kurtulmak istediklerini belirtmekteydi. Hazırlanan yönetmelik ile TİSK'in istekleri fazlası ile yerine getirilmektedir.

Halen yürürlükte olan "İşyeri Hekimlerinin Çalışma Şartları ile Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik" ile ilgili olarak 1998 yılında değişiklik gündeme getirilmiş ve Türk Tabipleri Birliği temsilcilerinin de katıldığı bir seri toplantı yapılmıştı. Adı geçen yönetmelikte yapılmak istenen değişikliklerin işletmelerde işçi sağlığı hizmetlerini yok edeceği TTB temsilcilerince ısrarla dile getirilmiş ve yönetmelik değişikliğine karşı çıkmıştı. TİSK'in yoğun baskı ve taleplerine karşın 1998 yılının siyasal konjonktürü bu değişikliklerin yapılmasını olanaklı kılmamıştı. AKP iktidarı ile elde edilen "uygun siyasal konjonktür"de iş yasası yeniden düzen-

lendi (4857 sayılı İş Yasası). Diğer yandan yasaya bağlı olarak işçi sağlığı hizmetlerini düzenleyen tüzük ve yönetmelik değişiklikleri gündeme geldi. TİSK, beş yıl önce başaramadığı yönetmelik değişikliği istemi için "uygun zemini" yakalamış oldu!...

24 Ocak Kararları ile uygulamaya sokulan neo-liberal politikaların 12 Eylül sonrasındaki en şiddetli yansımalarını bugün görmekteyiz. Bir yandan iş yasasında yapılan değişiklik, diğer yandan hazırlıkları tamamlanan Kamu Reformu Yasası, Kamu Personel Rejimi Yasası, Yerel Yönetimler Yasası, Aile Doktorluğu ve Genel Sağlık Sigortası vb. düzenlemeler ile 24 Ocak 1980 yılında başlayan sürecin son taşları yerlerine oturtulmaya çalışılmaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca hazırlanan yönetmelik taslağı ile işyerlerinde işçi sağlığı hizmetlerinin verilmemesinde önemli görevler üstlenen işyeri hekimliği uygulaması adeta ortadan kaldırılmaktadır. Taslak yönetmeliğin 7. maddesinde: 50'nin üzerinde işçi çalıştıran işyerlerinde işyeri hekimi bulundurulması zorunluluğu getirilirken, 16. maddede Ortak Sağlık Birimleri tanımlanmakta ve "İşverenler tarafından Ortak Sağlık Birimi kurulması veya kurulmuş olan Ortak Sağlık Birimi'ne ortak olunması halinde işyerlerinde ayrıca sağlık birimi kurulması ve işyeri hekimi bulundurulması zorunlu değildir." denilmekte ve 750 işçiye kadar olan değişik sayıda işçi çalıştıran işyerlerinin

Cumhuriyet Gazetesi (01.12.2003)

bu Ortak Sağlık Birimi'nden hizmet alabileceği ifade edilmektedir. Böylece taslak yönetmeliğin 7. maddesindeki 50 işçi rakamı bypass edilmekte ve Ortak Sağlık Birimi'ne katılması halinde, işyerinde işyeri hekimi bulundurma zorunluluğu ortadan kaldırılmaktadır. İşyeri hekiminin olmadığı bir ortamda işçi sağlığı hizmetlerinden bahsetmek mümkün değildir. Taslak yönetmeliğin hizmet alımı ile ilgili 33. maddesinde "İşverenler 750 ve daha az işçi çalıştıran işyerleri için işçi sağlığı hizmetlerini, çeşitli kurum ve kuruluşlardan satın alabilirler." denilerek işçi sağlığı hizmetinde de taşeronlaşmanın önü açılmaktadır. Kamusal nitelikli bir hizmet olan işçi sağlığı serbest piyasa koşullarına terk edilmektedir. Adı geçen kurum ve kuruluşlarla ilgili bir tanımlama (Bu kuruluşların standartları, donanımı, vb. özellikler belirtilmemektedir.) yapılmamaktadır.

Günlük bir gazetede yönetmelik taslağı üzerine yazılan bir yazıya yanıt olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 33. madde ile "destek hizmetini" kastettiklerini belirtmiştir. Oysa yönetmelikte destek hizmeti vb. bir tanımlama yoktur. Yapılmak istenen alanı belirsiz ve kuralı bir hale getirmektedir. Yönetmelikler net ve anlaşılır olmalıdır. Her okuyanın istediği yorumu yapmasına olanak vermemelidir. "Biz böyle söylemek istemiştik, biz şunu kastetmiştik" gibi bir ifade anlamlı değildir ve ciddiye alınmayacak bir tutumdur.

Taslak yönetmeliğin bir diğer maddesi ile işyeri hekiminin yıllık çalışma programının yaşama geçmesi işverenin kabulü koşuluna bağlanarak işyeri hekiminin özgür çalışma olanakları ortadan kaldırılmaktadır.

İşyeri hekimlerinin eğitimleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bağlı bir kuruluş olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi emrine verilmekte, böylece 1988 yılından beri TTB tarafından yürütülmekte olan "İşyeri Hekimliği Sertifika Programı" hiçe sayılmaktadır. Yönetmeliğin son bölümüne eklenen geçici maddede: "Bu yönetmeliğin sertifikalarla ilgili hükümleri yürürlüğe girinceye kadar işyeri hekimleri, işyeri hemşireleri ve sağlık elemanlarının görevlendirilmesinde sertifika şartı aranmaz" denilerek mezuniyet sonrası işçi sağlığı ve işyeri hekimliği eğitimi önemsizleştirilmektedir.

İşçi sağlığı hizmetleri için işyerinde, işyeri hekimlerinin bulunmaları gereken süre kısaltılmakta, her işçi için ayda 2.5 dakika gibi anlamsız bir süreye düşürülmektedir (halen yürürlükte olan yönetmelikte bu süre işçi başına ayda 15 dakikadır). İşletmelerin risk değerlendirmesine göre sınıflandırılacağı ifade edilerek bir başka kafa karışıklığı yaratılmaktadır. Kayıt altına alınan iş kazaları ve meslek hastalıkları üzerinde yapılmakta olan risk değerlendirmesinde, ülkedeki tüm işyerleri riski en az olan grupta yer alacaklardır. Böylece risk değerlendirmesi ile işletmede işçi sağlığı hizmetine gereksinim olmadığı "bilimsel" sonucuna varılmış olacaktır. İşletmelerin risk değerlendirilmesinde veri alınan Çalışma Bakanlığı'nın meslek hastalıkları istatistik ve kayıtları ne kadar sağlıklı ve gerçekçidir?! Bir taraftan devleti küçültecek düzenlemeler yaparken, diğer yandan sorumluluk alanınız olmayan görevleri üstleneceksiniz (İşyeri hekimlerinin eğitimi, sözleşmeleri vb.)!!!

Bu yönetmelikte bir taş ile iki kuş vurulmak istenmektedir. Bir taraftan işçi sağlığı yok edilirken; diğer taraftan bu alanda yıllardır verdiği eğitimler, yaptığı kongre, konferans ve sempozyumlarla alana damgasını vuran Türk Tabipleri Birliği devre dışı, işlevsiz kılınmak istenmektedir. TTB'yi işçi sağlığı alanının dışına itmek isteyen TİSK'in istekleri fazlasıyla yerine getirilmektedir. Meslek odası devre dışı bırakılarak işyeri hekiminin işyerlerinde bağımsız çalışmasının olanakları yok edilmekte, etik kurallara uygun çalışmanın önüne set çekilmektedir.

Yönetmelik ile açıkça belirtilmeyen ama satır aralarına serpiştirilen mantık ise; işçi sağlığını ve meslek odasını yok saymaktır.

İşçi sağlığını kamusal bir faaliyet olarak değerlendirip bu alanda yıllardır hizmet vermekte olan TTB ve tabip odaları, taslak yönetmeliğe tepkilerini dile getirmek için örgütsel düzeyde duyarlılık göstermişler, yapılan toplantılar ile yönetmeliğin işçi sağlığına olumsuz etkilerini saptayarak, yönetmelik taslağı ile ilgili görüş ve önerilerini Türkiye'nin dört bir tarafından gelen işyeri hekimleri ile birlikte 20.11.2003 tarihinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkililerine iletmışlerdir. Türk Tabipleri Birliği'nin görüşü dikkate alınmadan çıkarılacak bir yönetmeliği asla kabul etmeyeceğimiz bilinmeli ve ivedilikle geri çekilmelidir.●